

Un dels investigadors del projecte Artsoundscapes al costat de l'esfera amb dotze altaveus. FOTO: ACN

Investigació

Arqueologia del so als abrics de la Pietat a Ulldecona

Un equip liderat per investigadors de la UB assaja noves tècniques per determinar la influència del paisatge sonor en els rituals ancestrals

ACN
ULLDECONA

Una gran pilota blava sobre un trípode, amb dotze altaveus escampats per tota la seva superfície, presideix l'imponent escenari de la Cova Fosca, als abrics rupestres de la Pietat, a Ulldecona (Montsià). Asseguts als laterals, un grup d'investigadors escolta atentament el xiulet que emana repetitivament de cadascun dels altaveus. Gràcies a un micròfon especial i un programa informàtic són capaços de representar visualment l'origen i el rebot del so. Es tracta del projecte Artsoundscape, impulsat per l'European Research Council i liderat per científics de la UB. Amb l'experimentació d'aquestes tècniques innovadores volen determinar la influència que el paisatge sonor i l'entorn acústic exercia en els seus rituals així com en la plasmació de les pintures en aquests abrics. Una investigació que volen estendre a totes les mostres d'art llevantí de Catalunya.

«Mirem l'art rupestre amb nous ulls, buscant com podia haver influït en la localització de l'art rupestre des d'un punt de vista diferent del que s'ha seguit. Els historiadors de l'art han buscat els llocs i han documentat on estaven. Nosaltres ens preguntem el per què i si el so va tenir a

veure en aquestes localitzacions, si van decidir pintar-hi per l'acústica especial del paisatge», subratlla Margarita Díaz-Andreu, professora de la Institució Catalana de Recerca i Estudis Avançats (ICREA-UB) i investigadora principal del projecte Artsoundscape.

Es tracta doncs, de la recerca de la «raó ritual» per la qual pin-

L'apunt Estudis psicoacústics

● La investigació no es limita a la relació entre acústica i representacions rituals, sinó que vol anar més enllà. «Hi ha una fase que és la de la psicoacústica: experimentarem amb gent, amb ulleres i sons, per veure les sensacions. Aquesta experimentació es podria plasmar en museus», sosté Díaz-Andreu.

taven i on situaven aquestes representacions. I, en aquest context, el significat i la influència de la «sonoritat especial» en alguns llocs concrets, de factor «immaterials» que sovint no han estat tinguts en compte a l'hora d'explicar aquesta localització. Els abrics de l'ermita de la Pietat

són, precisament, un espai amb una «acústica privilegiada» i contrastada des de fa milers d'anys: fins al punt que es continua manifestant en els temps actuals com a escenari de jornades musicals i concerts. «Ha estat un lloc especial durant mil·lennis», constata. «Hi ha moments que certes coses es perden però si el lloc té una sonoritat especial i es percep pot venir gent nova i donar un nou significat, com aquests concerts: no són de música religiosa majoritàriament, però aquesta sonoritat i sentiment de comunitat segueix existint», detalla.

L'equip ja havia constatat el potencial acústic. «Ni en altres llocs de Catalunya ni del món on investiguem és tan evident», remarca. Saben que es tracta d'una zona concreta, on es concentren la majoria d'abrics, els situats més amunt de l'ermita, la que presenta una millor acústica. I és, precisament, en aquest espai on se situa la major concentració de pintures rupestres. Ara, però, han tornat per experimentar i afinar la nova metodologia, més avançada, incorporant nous dispositius que han dissenyat i construït ells mateixos per poder captar noves dades. «Esperem repetir el que vam fer amb la nova tècnica i amplificar els resultats a altres conclusions», referma la investigadora.